

Dissertatio medica de causo seu febre ardente ... / exponit J.J.

Contributors

Jacobi, Johann
Friderici, Johann Arnold, 1637-1672

Publication/Creation

Jena : Krebs, 1661.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/j2xbwgkn>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

35.
37
Supremô Archiatrô adminiculante,
Gratiosissimô Asclepiadei ordinis Senatû permittente,

DISSERTATIONEM MEDICAM

DE

C A U S O
SEU
FEBRE ARDENTE,

PRÆSIDE

UIRO CLARISSIMO ET EXCELLENTISSIMO

DN. IOHANNES ARNOLDO
FRIDERICI PHIL. MAGISTRO,
MEDICINÆ LICENTIATO

*Publicæ ac placide lætopyronis dis-
quisitioni exponit*

JOANNES JACOBI BRUNOVICENSIS.

Ad diem 25. Septemb.

—
F E N Æ,

Stanno KREBSIANO,

—
ANNO M DC LXI.

D. O. M. A.

EBREM ARDENTEM, cujus naturam jam detegere, qualitates disquisitionis incudi imponere, virulentasque ac lethiferas insidias destruere intendimus, magno vel solò auditò nomine perfundere terrore, omnibus notum. Hæc enim est, quæ omnium microcosmicæ machinæ membrorum actiones perturbat: hæc prænobilis ædificia ebore ac porphyreò politiora lapide, fœdâ ac cadaverosâ deturpat formâ. Hujus tanta impudentia, tam horribilis truculentia, ut nec structuræ humanæ monarchiam intactum linquat, quin potius omnem vim in ejus dispendium convertat, inque ejus ruinam omnem virulentiam exspuat. Ut fumus incendium & ædificia crepantia lapsum præsagiunt; sic hujus præsentia regis arcis incendium, ac microcosmici ædificii minatur interitum.

Licet autem hujus febris nomen, ceu Hannibalis apud Græcos & Romanos, omnibus audientibus horrorem inducat, hujus insuper subitanearum affectionum cursum impedire tam difficile sit, quam equi alicujus Pegasei, dum

quadrupedante putrem sonitû quatit ungula campum,
concitatissimum cohibere cursum, accedemus nihilò minùs, & ad intimiorem ejus in præsentia hæc dissertatiunculâ *Ag-
nosce* IV, infucatis precibus ac devotis suspiriis, omnipotentis Archiatri imploratò auxiliò, accingemur.

CAPUT I

à verbali definitione incipit.

Uod Græci καῦσον, ardorem, æstum, à καίω vel κάω, uro, cremo, cum in eodem incendii plena sint omnia, vocant, cum Hippocr. Aëtio, Paul. Ægin., Aretæo, Alex. Tralliano, universa medicorum schola Febrem ardentem vocat. Flammofam febrem dicere Cælio Aureliano libro 2. acut. 32. ob nimium caloris fervorem æstumve placuit. Nō simpliciter commodè indigitatur per excellentiam.

Impropriè ac generaliter omnis febris biliosa, continua five fit, five intermittens, ardens nuncupatur.

In specialiori ac magis propriâ significatione Causum dicimus esse eam febris speciem, quæ per vehementiorem totius corporis calorem, sitimque inextinguibilem, tanquam infallibiles characteres præ aliis dignoscitur. Hujus naturam ac genuinam indolem præviâ quasi face nobis monstrabit, proposita in sequente

CAPITE II,

realis definitio ac ejus formalis explicata ratio.

DEFINITUR CAUSUS propriè dictus seu febris ardens: caliditas cordis totiusque corporis præternaturalis, continua, exurens, non remittens, nec declinans, ex putredine bilis vel pituitæ salsæ oborta, fiti immensâ ac continuâ molesta.

Quò meliùs affectui accommodetur posita hæc definitio, accuratiùs examinandum hujus

GENUS. Hoc caliditatem cordis & totius corporis præternaturalem, seu calidam intemperiem constituimus, quæ intemperies uti generaliter omnis febris, ita specialiter hujus explanat essentiam.

τὸ θερμὸν ὡς αὐτὴ φύσιν designare febris essentiam, auctoritate suâ stabilivit summus dictator, dum pluribus in locis febrim per τὸ πῦρ explicavit. Confirmatur ejus autoritas à Pergameno. ἡ ὁσία inquit 6. epidem. com. 1. t. 29. τῶν πυρετῶν ὁ καθ' ἑαυτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν κοινὴν πάντων ἀνθρώπων ἔννοιαν, ἡ ὡς αὐτὴ φύσιν θερμασία, essentia febris non Hippocratis solum, sed & communi omnium hominum sententiâ, est præter naturam caliditas. Cum his facit Trallian. l. 12. cap. 1. ἡ ὁσία τῶν πυρετῶν καὶ ὑπερξίς καὶ ἡ φύσις ὁδὲν ἄλλο ἐστίν, εἰ μὴ θερμασία τῆς ὡς αὐτὴ φύσιν τῆς καρδίας καὶ τῶν δεσμητῶν. Essentia febris, existentia & natura ejus nihil aliud est, quam caliditas cordis & arteriarum præter naturam.

Essentialiter feбри inest hæc intemperies, nullâ siquidem planiori aliâ ratione de febrili affectu judicamus, quam si calorem intensiorem cum pulsû ac respiratione intemperatis, siti ac vigiliis nimis, adesse cognoscamus.

Siccitatem, quam in calidâ hac intemperie observamus, de essentiâ febris non esse, multi defendunt, negant multi. Vallesius lib. 5. controuv. 18. Christoph. à Vega lib. 1. de diff febr. cap. 3. Sennertus lib. 1. de febribus, cap. 1. DEFENSORES strenui sunt Zacut. Lusit. l. 4. histor. medic. princip. quest. 5. Vir supra laudem positus, Præceptor ac Promotor meus de venerandus ROLFINCUS ord. & meth. cognosc. & curandi febres capite 17. Comitari saltim siccitatem accidentaliter febrim concedunt, essentiam verò exprimere, non admittunt. Non pertinet hæc siccitas ad febris essentiam universaliter, ut propterea de omnibus febrium generibus, ac generum speciebus sit intelligenda, ad quarundam verò specierum essentiam melius declarandam ac dignoscendam facere, nullus forteân abnegabit Aliàs ad febrem pertinet, uti enucleatè ac nervosè prælaudatus Rolfincius exposuit, effectû magis, quàm affectû, effectivè magis ac per concomitantiam, quàm formaliter & per essentiam.

Nihil singularis ponderis in se habet sententia Paracelsi, cum ab accensio ðtro & ðre febrem oriri vult, & propterea febris essentiam, in accensâ hac substantiâ, non verò

In calore constituere conatur. Non afficit accensio per se;
sed operatur calor cum illâ & ab illâ procreatus.

CAPUT III

subjectum considerat.

Consideratâ formali febris ratione in calidâ intem-
perie consistente, de subjecto seu causâ materiali
solliciti ut simus æquum est. Cum entitas acciden-
talis in se subsistere haud faciliè queat, sed subjecto
recipiente ac sustentante opus habeat. Constituitur itaque
Febris, quæ sub horum entium numero insimul compre-
henditur.

SUBJECTUM PRIMARIUM, τὸ κύριον τῆς ζωῆς καὶ τῆς
ψυχῆς τὸ ζῶπυρον ἢ καρδία, princeps animalis pars & na-
tura ignis COR. Hoc uti in reliquis, ita & in hóc febrili af-
fectu maximè patitur. Hoc cum malè affectum est, omnes
corporis partes, pabulum viresque iis subtrahendo, in con-
sensus trahit, ad compassionem instigat, omnesque corpo-
ris actiones perturbando, totum microcosmicum regnum
tristibus circumfundit diebus, atris circumdat noctibus.

τὸ πρῶτον δεικνὸν τὸ κῆρ εἶναι, cum Galeno 1. de differ.
febr. c. 3. Trallianus l. 12. c. 1. asserit. & γὰρ ἔγκανσις, inquit Ga-
len. locò citatò. ἢ ἀπὸ τῆς ἡλίου ἐνέργειας, ταύτῃ ἔχῃ προσηγορίαν
καὶ αὐτὴ πύρετός ἐστι, εἰ μὴ συνεχθερμάνῃ τῇ καρδίᾳ, sive
enim exustio, sive solis operatio calorem in corpore excitet, præter na-
turam, nondum tamen febris est, nisi cor unà calefiat. A corde ceu
scaturigine, ad omnes partes promanat calor. Quis abne-
get itaque, in hóc primariam fieri caloris mutationem, pri-
mamque hujus, secundum partes tam duras ac solidas, quàm
fluidas ac subtiliores, observari ad statum præternaturalem
dispositionem.

SUBJECTUM SECUNDARIUM ac ADÆQUA-
TUM, sunt omnes corporis partes, quæ calorem cordis
præternaturalem per vasa cum sanguine & spiritibus allat-
tum

tum ac effusum recipiunt ac foveant. Affectio siquidem corde vitæ principio, uti rectè Galen. 5. de loc. affect. c. 1. innuit, necesse est mox reliqua membra omnia consentire, omnesque partes, ne munus suum expediant, impediri.

Vehiculò aliquò opus habet hic præternaturalis calor, qui, ut reliqua accidentia, de subiecto in subiectum, propriâ suâ virtute migrare nequit. Sanguini meritò hoc committitur officium, spiritus, quos subtilissimam sanguinis statuimus partem, infimul cooperari, extra dubitationis positum est aleam. Cum hoc liquore conjunctum illud *ἡγεμονικὸν φέρον* primò sensim in corde collectum, mox repentè mittitur ad partes, easque accendit.

Per vasa tam educentia, quam reducentia fieri hunc fluxum, unusquisque colligere poterit.

Jacobi Scheckii sententia, quam l. de causa continente, ubi febrium putridarum, & per consequens etiam hujus ardentis subiectum, non cor, sed sanguinem constituit, locum habere nequit, si solidæ ac viventes cordis partes excludantur.

CAPUT IV

causas proponit.

Rosita causâ cum ponatur effectus, nobis nunc quoque incumbit, de verâ ac genuinâ hujus affectus causâ sollicitos esse, quam cum sustulerimus, ipsum infimul effectum sublatum iri speramus.

IMMEDIATA CAUSA hujus febris est Calor à bile excrementitiâ, putredinem quæ acquisivit, sive pura sit, sive mixta, pituitâ itidem falsâ, accensus ac æstuans.

MEDIATE PROXIMIORIS vicem hi humores gerunt. Ex BILE sincerâ æquè ac mixta fieri à Galenô variis docemur in locis. Ex adustâ ac æruginosâ quod fiat, docetur in comment. 3. in l. 3. epidem. text. 25. ubi vomitionem æruginosam bilis ardentium proprium esse asserit. Ex PITUITA falsâ quod fiat: Hipp. l. de morb. mulier. ostendit, cum febres

ardentes in biliosis frequenter fieri, in pituitosis tamen corporibus interdum quoque generari, statuit. Hujus generationem secundum varias sententias *Herc. Saxon. practic. medic. l. de febr. c. 34.* proposuit.

Ichorosam bilem qui pro materiâ venditant, ex eâque hanc progeniem produci autumant, pro stabiliendâ suâ sententiâ locum *Galen. l. 4. de rat. vict. acutor.* adducunt, ubi ex ichoribus Causum fieri confirmat. Cum his facit *Jacob. Sylvius l. de febr.* qui causam veri Causi in *ἰχῶρα* seu saniem tenuem, acrem, biliosam, per æstatem à venis contractam, rejicit.

Minera putrefacti humoris generatur ac augetur in totò, omnibusque ejus vasis. Alii in vasis majoribus solum focum talis materiæ statuunt.

Malignitati, ceu infallibili hujus febris comiti, immediata ac proximæ causæ vices adsignat *Stephan. Roder. à Castro libr. de origin. in febr.* Verùm sint in nobis semina talia heterogenea ac naturæ inimica, exaltentur ea, vel ab aëre, vel usû ciborum, aut influxû astrorum, non tamen ea propter apta nata videntur, ad producendam talem intemperiem primariò ac immediatè. Adjungit his Δ & Θ um, eaque *libro 3. de meteor. microcosm. c. 13.* ut principia malignitatis effectiva adducit. Sit ita! analogicâ comparatione admittuntur solum: non quod actû in generando hoc infortunio omne punctum ferant.

MEDIATAS REMOTIORES usitatâ concinnâ methodò NATURALES, NONNATURALES AC PRÆTERNATURALES statuimus.

In rerum NATURALIUM censû occurrit primò TEMPERIES JUSTITIÆ, æquè totius ac singularum partium. Totius si deflectat ad caliditatem ac siccitatem nimiam, corpora ad recipiendas febres apta reddit atque disponit. *ἡ ἐξ ἰσότητος μὲν δύσχερσός ἐστι, inquit Galen. 8. m. m. c. 8. εἰς πυρετὸς ἢ θερμὴ καὶ ξηρὰ.* Oportunissima ad febres calida ac sicca intemperies. Partium certarum, ut cordis, ac hepatis præcipuè, nimia caliditas multum auxilii, adjumenti multum tetræ huic adfert pro-

progeniei. Ab hac excedente caliditate ac siccitate vasorum non solum, sed etiam pororum cutis cietur constipatio ac obstructio, quæ ut putredinis causa à multis recensetur. Nimis latè hanc extendit *Zacut. Lusitan. l. 4. histor. medic. princip. quest. 11.* dum perpetuò ac in omnibus febribus ab hac occlusionem oriri vult. *Sennertus* cum frequentiore, licet non solam reperiri hanc concedat, meliorem habet applausum. *Ætas* juvenilis plùs ac citiùs à furibundò hòc offenditur hoste, quàm senilis, hanc ut imbellem ac imbecillem spernit & ut plurimum intactam relinquit.

NON NATURALES È RERUM SEX NON NATURALIUM vulgò dictarum depromuntur promptuariò. Concurrunt hæ omnes, quatenus bilem vel pituitam salsam copiosam gignunt, & ad putredinem disponunt. *θερμοτέρα τὸ περιέχοντ' ἡμᾶς αἰὲρ καὶ αἰσσεις, οἷα περι κυνὸς Ἰππὸλλω γίνονται μάλιστα, Δὲ μὲν τῆς εἰσπνοῆς ἀνικρυς αὐτῷ θερμαίνουσιν τὴν καρδίαν.* *Aëris constitutiones circa caniculam, per inspirationem corpora quàm maximè calefaciunt.* **ASTRORUM** vi singulari hanc constitutionem adscribunt multi. **ÆSTATE** febres ardentes ut plurimum fieri informamur à *divinò sene 3. aphor. 21.* τὸ ἦ θερρεὶ ἐνίοτε τρετέων καὶ πυρετοὶ ξυωχέες, καὶ καῦσοι καὶ τετραῖοι πλεῖστοι καὶ τετραεταῖοι. *Æstate autem horum nonnullæ & febres assiduæ & ardentes & tertiana plurimæ & quartana.* **HYEME** obortam in juvene 30. annorum observavit *Petr. Forest. l. 2. de febr. observ. 15. in scholio.* **MOTUS** ac exercitium si mediocritatis transcendant limites ad tales disponunt febres. Immoderatum exercitium humores accendit, effervescentiam ac ebullitionem concitat. Immoderata quies uti in omnibus, ita & hic noxiâ.

VIGILIE nimix spiritus ac humores perturbant, ad iram ac furorem incitant, exsiccant desuper, adeoque hunc calidum morbum faciliè excitare queunt.

Τὰ προσφερόμενα quæ assumuntur sunt **CIBUS** ac **POTUS**. In horum usû τὸ πρὸς φύσιν καὶ ἔθ' , quod præter naturam ac consuetudinem fit, observandum. **Errores in sub-**
stan-

stantiâ, quantitate, qualitate, ordine ac tempore: nunquam saturanda ingluvies & satiata generosorum vinorum potatio, huc conferunt. Ab his immodica excitata fermentatio, massam sanguinis insigniter perturbat. Materia ☉tro ☿rea, ejus progenies, ad capeſſendum incendium apta, pabulum flagranti præbet sanguini. Hæc hospitem talem impudentem, non invitatum quamvis, provocant.

EXCRETORUM ac RETENTORUM habenda ratio. Ut in lacubus stantes ac stagnantes aquæ, nî moveantur & educantur, putredinem concipiunt, sic sanguinis, mensium ac aliorum humorum suppressæ evacuationes per vias consuetas, varia progenerant incommoda. Impeditis hisce effluviis massa sanguinea mole aucta turgescit, novô veluti fermentô imprægnata effervesceſcit, ebullit, sicque ansam dat, ut ☿reum in sanguine accendatur, suasque hæctenus absconditas ac sopitas *διωάμενς καὶ ἀνεγνῆτας* causticas in aprium proferat & plenariis emittat flammis.

Contrarium defendere videtur *Thomas de Willis, tr. de febr. c. 9.* cum ex observatione crebrâ constare asserit, quod *Vena sectio* crebrius repetita ad febrem disponat, dum per crebram sanguinis missionem, ☿ in massâ sanguineâ copiosius congeritur, interdum quoque ☉ [quod aliàs ☿, frenare & ejus fervorem suppressere debeat] subducatur. Sanguis enim, quò veterior, eò falsior, quò recentior, eò ☿re opulentior. Sulphureô itaque succô plus abundans, ad febrem magis est dispositus.

VENUS insatiabilis detestabilem ferociam hîc exserit. Perturbatio spirituum in hoc actû ingens, cum virium debilitatione ac corporis lassitudine inclinationem ad hanc febrem auget.

ANIMI AFFECTUUM mutatio multum valoris, ponderisque in se habet multum. IRAM effervescentiam concitare ostendit *Galen. l. de differ. febr. c. 2.* Fit ab hac sanguinis in corde fervor, commoventur spiritus, ad exteriora currunt vindictæ cupidi, si cum ☿reo ac biliosô sanguine conjungan-

gantur, sine insigni labore hoc malum producant. TRISTITIA, CURÆ, cogitationesque intensæ symbola quoque conferunt sua.

PRÆTERNATURALIS, inflammatio alicujus partis à Galeno de differ. febr. c. 3. constitui potest.

CAPUT V

differentias demonstrat.

Uò gravius veteres, teste Galen. 1. τῶν πυρετῶν διαφορὰς c. 1. in recensendis febrium errarunt differentiis, sed accuratius de genuinâ earundem explicatione cogitandum. Est autem

GENERIS ratione febris ardens, alia SIMPLEX, alia COMPOSITA.

Per vim ac magnitudinem caloris, ejusque noxam intensiorem ac remissiorem hæ ab invicem discernuntur. Si humoris biliosi minor copia ab unâ protrudatur sede, *simplicem ardentem* dicimus, sin verò copia bilis suppeditetur major, in pluribus collecta locis, *duplicatum Causum* dicere possumus. Continuas febres, v. g. *synochum* cum *Causo* conjungi posse, innuere videtur Galen 4. aphor. 59. cum febres ardentes in venis unâ cum sanguine flavam bilem redundantem habere, docet.

Hæ febres compositæ, ratione præminentia humoris nunc *συνοχοὶ καυσώδεις*, nunc *καύσοι συνεχεῖς* dicuntur.

CONTINUAM præterea ac PERIODICAM constituunt alii. In illâ nullæ unquam observantur exacerbationes, hæc licet non remittat, leves tamen singulis fermè diebus habet accessiones.

SUBJECTI RATIONE, à partibus generantibus, foventibus ac mittentibus differentia desumenda. Febrem ardentem, cujus materia putredinem acquisivit in venis hepatis, ob evaporationem insignem, in hepate quæ fit, *fumosam febrem* appellitare consuevit Aëtius, tetrabib. l. 2. serm. 1. c. 89. non

B

mul.

multum alienus à *Paracelsô*, qui stomachales, renales, epari-
cas, cardiacas constituit febres.

CAUSAS quoad, à *sincerâ* alia orta bile, alia à *mixtâ*
adustâ cum flavâ, à pituitâ denique salâ vel simplici, vel cum
bile mixtâ alia producitur.

Ex horum humorum mistione, quæ exsurgit febris,
Causus notus à multis statuitur. Aliter sentire videtur *Ludov.*
Mercat. l. 6. de febr. cap. de ardente, ubi Causum illegitimum
ex tenuissimâ pituitâ, sine admixtione bilis fieri vult.

SYMPTOMATUM RATIONE *triplex* constituitur. Una
Exquisita, ubi calor & sitis sunt intolerabiles, à bile sincerâ fla-
vâ putrescente orta, hæcque Causus propriè dicenda. Alte-
ra *Exquisita* quoque appellatur, sed impropriè, cum in hac
qualis, exigua quamvis, symptomatum observetur remis-
sio: *Notus Causus* tertia species est, ubi mitiora magis sym-
ptomata apparent.

Primaria alia est, *Subsecutiva* alia, quæ post partis alicujus
inflammationem invadit. *Primigenia* primò insultu accedit.
Residiva ex prioris debellatæ reliquiis oritur.

CAPUT VI

*signa, ex diagnosticô hausta pro-
fert fonte.*

AD examen nunc revocanda ea, quæ essentiam febris
anteà explicatam insequuntur. Signis utpote opus
habemus, si tutò ac intrepidè hunc hostem aggredi
cupiamus. ὁ γὰρ ἀεὶ σα γινῆς, ἀεὶ σα θερμότης, & rei
non cognitæ nulla adhiberi potest medela, nullum dari con-
siliū.

PRÆSENTEM GENERIS ratione talem febrem co-
gnoscamus: si à calore æger crucietur vehementi, acri, mor-
daci, quem indelebilis sitis semper concomitatur. τὸ καὶ ὁ
δύο μὲν, autore *Coô & Galen. 4. de rat. vict. acut. t. 1. κτ'* τὸν τῆς
ἰστίας λόγον ἐνεόντα ἀχώριστα σημεῖα, θερμότης διὰ καὶ, ἀπαυ-

50. ὁ κόσμιος ὅτι πολὺ βῆχες ξηραὶ, βραχέα ἐρεθίζουσαι, ἐν πυρετοῖσι καυσώδεσιν, & πάνυ ὅτι διψώδεες εἰσὶν. Quibus tusses sicca leviter irrigantes in febribus ardentibus diu perseverant, ii non multum siti vexantur. Per pulmones à materiâ destillante irrigatos extingui sitim hanc Avicenna addit. Mens si laborat, sitis iste, quamvis adsit, non observabitur.

Confirmant præsentiam hujus febris POSTESSENTIALIA. I. ACTIONES LESÆ.

PULSUS maximus celerrimus ac frequentissimus, cum duritie ac inæqualitate, in temporibus quoque validus, adparet: bilis & lixiviosæ sanguinis atomi etenim caput feriunt. Inde vehementes etiam oboriuntur DOLORES, insignis etenim hîc caloris vigor. Difficilis ac densa respiratio individui comites. SOMNÔ profundô falsô nonnunquam ac deliriis hi afflicti vexantur. ANXIETAS inquieta, LASSITUDO mordax, à vehementi ardore & tenuium humorum acrimoniâ oriuntur. EXCREMENTA biliosa, pituitosa quoque pro ratione materiæ peccantis interdum apparent. URINA tenuis, flammea, pauci sedimenti, quæ si ardor nimis vehemens, nigricat. SUDOR in principiô apparet. LABRA sicca ac nigra, linguæ ariditas, oris amaritudo, faciei, imò totius corporis habitus expallidô livescens, hunc quoque produnt affectum.

SIMPLEX an sit? an verò COMPOSITUS? ex antea dictis constabit.

Convenientiam verò cum habeat in quibusdam cum aliis affectibus, lynceis oculis utendum & sagaciori indagine ejus natura examinanda, ne confundatur cum

TERTIANA INTERMITTENTE, à quâ distinguitur generis ac loci ratione. In hâc caloris pertinax ac permanens ferocia non accusatur, ut in ardente, remittit calor, focusque putredinis extra vasa constituitur.

A SYNOCHO PUTRIDA sanguineâ, cui valdè affinis, quomodo differat, cum aliis adnotavit Aëtius, *tetrabibl. 2. serm. 77.* Febris ardens, *inquit*, à continente putridâ differt, eô, quod hæc ex putrefactô sanguine conflat, & à principiô ad finem usque unam habet exacerbationem: illâ verò ex flavâ bile putrescente incendatur, & alternis diebus exacerbatur.

A LIPYRIA etiam distinguenda. In hac, frigentibus per totum morbi decursum externè corporibus, de intolerabili exustione internâ, conqueruntur ægri, secus ac in ardente, ubi exteriora insimul præ calore diutiùs tangi nequeunt.

IN TERTIANA CONTINUA bilis non tam exusta ac fervens alternis solum dominatur diebus & in vasis minoribus, à corde longiùs dissitis putredo adest. In ardente contrarium observatur.

II. SUBJECTI RATIONE, cuinam visceri laboranti suos debeat natales, ex ægri constitutione & antea commissis apparebit erratis.

III. EX QUÀ CAUSÀ, an ex bile flavâ sincerâ? an ex adustâ? an ex mixta? anteposita monstrabunt signa. Quæ ex bile adustâ vehementior: mitior, quæ à bile cum pituitâ mixtâ producit, censetur. Mediocritatem à flavâ bile oborta observat. Minus biliosæ cernuntur dejectiones in Causô nothô, quam in genuinô.

Libatis iis, quæ ex hóc nobis oblata fuère fonte, accedimus in.

CAPITE VII,

ad. Prognosin.

ER hanc certior sit medicus, an auxilii ac juvaminis quid, à medicamentis, quæ adhibentur, sperandum, & qualis morbi sit subsequutura solutio, ex hoc fonte ceu ex Apollineo discitur tripode. Necessarium omninò est id scire. Τὸν γὰρ ἰντεγὸν δοκέει μοι ἀεὶ σὺν εἶναι, πρὸς

νοται ὅτι τὴν δέουσαν, *medicum enim providentiâ uti, ut opinor optimum est*, ut scitè posuit *divinus Senex in frontispicio libr. prognostic.*

Incertæ sunt prædictiones, quæ dantur in acutis, quamvis faciliores censeantur à *Coô 3. prognost. 3. t. 8. τὰ ὅ, inquit, ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ μέλλοντα κέινεσθαι, ὅπερ ὁ τέταρτος, γινώσκεσθαι, quæ paucò tempore judicantur, cognosci faciliùs possunt.*

Primam universalem prædictionem *GENERIS RATIONE* proposuit *Hipp. 4 apb. 43. οἱ πυρετοὶ, dicit, μὴ ἀγλείποντες ἀπὸ τρίτης ἡμερᾶς γίνονται, μᾶλλον ὅτι κίνδυνοι, quæcunque febres non intermittentes tertio die validiores redduntur, periculosiores existunt.*

Periculi plena talismodi febris, æquè ob facultatum repentinam eamque atrocem ruinam, ac partium maximopere affectarum nobilem dignitatem ac præminentiam.

RIGOR circa principium, mali detegit vehementiam, idque eò magis, si extrema frigeant. *SUDOR* circa nares, *TREMOR* artuum motusque *CONVULSIVI*, cum *DELIRIO*, excrementis *COLLIQUATIVIS* ac urinis oleosis, periculosissimi mali augures.

SUBJECTI ratione, majus imminet periculum ab eâ, quæ in determinatâ quâdam corporis parte fuit progenita. Corporis æqualis caliditas, virium levis prostratio, spem reformationis afferunt & Charontis navem ægrum non ingressum pollicentur.

CAUSÆ etiam sunt examinandæ. *Benigniores* censendæ febres à bile sincerâ flavâ in venis corporis communibus putrescente ortæ. Nil boni fermè expectari potest ab iis, quæ exustæ vel vitellinæ aut porraceæ bilis sunt soboles. *Periculose* quæ autumnali aut hybernò invadunt tempore. Faciliùs è faucibus lethi eripiuntur juvenes. Senes si hòc malò corripiantur, plus de vitâ periclitantur. Major enim à statû naturali recessus, majus infert periculum, assentiente *Pergamenò sect. 2. apb. 43. in comment.* Calidi nativi in his notabilis debilitas non diù resistere potest: virium prætereà citior ac gravior lapsus observatur.

SYMPTOMATA hujus affectus benignitatem vel perniciem detegunt. *Sitis*, quò debiliior & *calor*, quò vehementior, eò vehementiùs malum censendum. *Linguae ariditas* & *nigredo* si adsint, nec tamen sitis sentiatur, in ægrò rectâ ratione utente, & non tussiente, grave malum indigitat. *Rigor* in principiò & *sanguinis* è naribus parcum *stillicidium*, interitus potius, quam vitæ præcones. *Faustus* eventus speratur, si *fluxus sanguinis* è naribus contingat vehemens ac copiosus, & si rigor criticò accedat tempore. Ὡς τὸ κούσθ' ἐχομένω, ἐπιγνομένω ῥίγεθ', λύσις γίνεται, febre ardente detento, si rigor successerit, solutio contingit, teste Coò, 4. aphor. 58. Vigiliæ nimix, deliria, dolores capitis indefinentes, nausea, respiratio difficilis, tremores, infautum præsagiunt eventum.

Jam recensita demonstrant, hunc affectum non esse

LONGUM, peracutus siquidem, & ideò brevissimus. Brevi suum absolvit stadium, lassatam ac debilitatam naturam, ni suppetiæ ferantur, ejusque vis infringatur, planè deprimit, sicque hominem jugulat.

Septimò ut plurimum die hasce febres judicari informamur ab Hipp. 4. aphor. 59. Nonus dies periculi plenus, ut plurimum ægrorum ultimus, ultrà decimum, ni notha sit febris, vix perdurat.

MODUS EVENTUS sequitur. Largò è naribus sanguinis fluxû terminatur ad salutem; præcipuè post quartum diem: Rigore superveniente sæpe ad salutem terminatur. Sudor, teste Galenò 3. de cris. 3. sæpè salutaris. Ex pituitâ infimul progenita febris talis, salutariter nonnunquam terminatur abscessû.

LETHALITER terminari per Epilepsiam supervenientem, ostendit haud dudum, febre ardente laborans, qui superveniente octavò die epilepsiâ, nonò, cum paroxysmus de novò invaderet, debitum naturæ persolvebat.

CAPUT

CAPUT VIII

indicationum propositâ serie, à fonte chirurgico curationem incipit.

Sufficienti cognitione satiati, potentiam curandi, quam exin acquisivimus, deducemus in actum, atroci sævitiâ furentem hunc antagonistam oppressuri.

Prudens ad hoc feliciter perficiendum necessarium consilium, cautaque dexteritas adhibenda. Omnia ex INDICATIONIBUS affatim inclarescent.

HARUM CURATORIA AC PRÆSERVATORIA malum cum causis extirpant, VITALIS virium robur auger.

FONTES usitati, ad quos ab Indicationibus remittimur, visitandi, & ex iis, quantum utile, quantum proficuum nobis videbitur, hauriendum. Offendimus primò

CHIRURGICUM. In hoc nobile illud invenimus remedium, *venasectionem* nempe. Hæc an tutum circumque sit in hōc affectū levamen? à multis dubitationis imponitur alex.

PROFICUAM esse, informamur ab Hippocr. 1. epidem. 2. eom. 63. & Galen. 11. m. m. c. 15. In synochis non solum, sed etiam omnibus aliis, quas putrescens concitat humor, eandem commendant.

Confirmavit hanc sententiā suō assensū Trallian. *Ἰερὰ πένειν χεῖρ, inquit l. 12. cap. 2. τὰς Διὰ σήψιν καὶ πλεονασμὸν αἵματός περὶ τὰς Διὰ Φλεβοτομίας. ὃ μὲν ἦτον καὶ τὸ ὑπὸ χολῆς ὀχλῶμενος Φλεβοτομήσεις: febres ex putredine & abundantia orta venasectione curari debent, non tamen minus his, qui ex bile infestantur, sanguinem detrahes.*

In ardentibus adhibere quidam verentur, metuentes, ne detractō sanguine, effrenium ac effervescentium humorum Achillæō domitore, hi primas obtineant, totumque devastent regimen. Confirmantur in suâ sententiâ, aspicientes locum Avicennæ, qui sen. 4. l. 1. de phlebot. in Causâ venam non secan-

SYMPTOMATA hujus affectus benignitatem vel perniciem detegunt. *Sitis*, quò debiliior & *calor*, quò vehementior, eò vehementiùs malum censendum. *Linguae ariditas* & *nigredo* si adsint, nec tamen *fitis* sentiatur, in ægrò rectâ ratione utente, & non tussiente, grave malum indigitat. *Rigor* in principiò & *sanguinis* è naribus parcum *stillicidium*, interitus potiùs, quam vitæ præcones. *Faustus* eventus speratur, si *fluxus* sanguinis è naribus contingat vehemens ac copiosus, & si rigor criticò accedat tempore. Ὡς τὸ νόσος ἐχομένη, ὁππῶς οὐκ ἐπίγειος, λύσις γίνεται, febre ardente detento, si rigor successerit, solutio contingit, teste Coo, 4. aphor. 58. Vigiliæ nimix, deliria, dolores capitis indefinentes, nausea, respiratio difficilis, tremores, infausum præsagiunt eventum.

Jam recensita demonstrant, hunc affectum non esse **LONGUM**, peracutus siquidem, & ideò brevissimus. Brevi suum absolvit stadium, lassatam ac debilitatam naturam, ni suppetiæ ferantur, ejusque vis infringatur, planè deprimit, sicque hominem jugulat.

Septimò ut plurimum die hasce febres judicari informamur ab Hipp. 4. aphor. 59. Nonus dies periculi plenus, ut plurimum ægrorum ultimus, ultrà decimum, ni notha sit febris, vix perdurat.

MODUS EVENTUS sequitur. Largò è naribus sanguinis fluxû terminatur ad salutem; præcipuè post quartum diem: Rigore superveniente sæpe ad salutem terminatur. *Sudor*, teste Galenò 3. de cris. 3. sæpè salutaris. Ex pituitâ infimul progenita febris talis, salutariter nonnunquam terminatur abscessû.

LETHALITER terminari per Epilepsiam supervenientem, ostendit haud dudum, febre ardente laborans, qui superveniente octavò die epilepsiâ, nonò, cum paroxysmus de novò invaderet, debitum naturæ persolvebat.

CAPUT VIII

indicationum propositâ serie, à fonte chirurgico curationem incipit.

Sufficienti cognitione satiati, potentiam curandi, quam exin acquisivimus, deducemus in actum, atroci sævitiâ furentem hunc antagonistam oppressuri.

Prudens ad hoc feliciter perficiendum necessarium consilium, cautaque dexteritas adhibenda. Omnia ex INDICATIONIBUS affatim inclarescent.

HARUM CURATORIA AC PRÆSERVATORIA malum cum causis extirpant, VITALIS virium robur auget.

FONTES usitati, ad quos ab Indicationibus remittimur, visitandi, & ex iis, quantum utile, quantum proficuum nobis videbitur, hauriendum. Offendimus primò

CHIRURGICUM. In hoc nobile illud invenimus remedium, *venesectionem* nempe. Hæc an tutum circumque sit in hoc affectû levamen? à multis dubitationis imponitur alex.

PROFICUAM esse, informamur ab Hippocr. 1. epidem. 2. com. 63. & Galen. 11. m. m. c. 15. In synochis non solum, sed etiam omnibus aliis, quas putrescens concitat humor, eandem commendant.

Confirmavit hanc sententiam suò assensû Trallian. *Ἰερὰ πένειν χεῖρ, inquit l. 12. cap. 2. τὰς Διὰ σήψιν καὶ πλεονασμὸν αἵματός πυρετὸς Διὰ Φλεβοτομίας. ὃ μὲν ἥττον καὶ τὸ ὑπὸ χολῆς ὀχλῶμενός Φλεβοτομήσεις: febres ex putredine & abundantia ortæ venesectione curari debent, non tamen minus his, qui ex bile infestantur, sanguinem detrahes.*

In ardentibus adhibere quidam verentur, metuentes, ne detractò sanguine, effrenium ac effervescentium humorum Achillæo domitore, hi primas obtineant, totumque devastent regimen. Confirmantur in suâ sententiâ, aspicientes locum Avicennæ, qui sen. 4. l. 1. de phlebot. in Causâ venam non secan-

secundam censuit, fortè enim juvabit, *inquit*, fortè etiam non: Auctoritatem sententiæ conciliant, adductâ auctoritate *Galen*, qui l. 4. de tuendâ sanitate, nocivam censet *venæsectionem* in iis morbis, in quibus humores à naturâ sanguinis alieni existunt.

Haud parum moventur, qui considerant, detractô sanguine Δ augeri, ⊖ corrigens diminui, corpusque hōc modô ad febres disponi.

Ast non destruunt usum *venæsectionis* allegata loca, *Galenus* ac *Avicenna* cum limitatione loquuntur, morbi tempus, temperiem, ætatem, morbi que qualitates, accuratè considerantes. Horum vestigia premenda. Commendatur itaque, æquè enim conducibilis ac narium fluxus. A fermentatione facta ebullitio per ablationem hanc diminuitur, materia peccans tollitur, sanguis ventilatur, refrigeratur, sicque ad meliorem præcipitationem ac *Archæi* furibundi reconciliationem via paratur.

TEMPUS secandi optimum *febris* erit *principium*, tunc motus facilior viresque vegetiores. In augmentô tamen, urgente necessitate, conceditur.

QUANTITAS notabilis educenda. A veterum sententiâ, qui ad *λειποψυχία* usque sanguinis fluxum continuandum jubebant, recedendum, fallax enim hæc mensura. Ratio virium & plenitudinis habenda. *Amat. Lusit. centur. 3. curat. 33. 3. xix.* duabus extraxit vicibus. Repetitis vicibus quæ instituitur, tutior censetur.

LOCUS commodus est *mediana*. *Caprius* secat *basilicam*. Si caput acriter dolor feriat, *venæ narium* aperiendæ, autore *Coo* & *Galen. 6. epidem. 6.* Incisio *cephalica* vel *salvatella manus*, insigniter æstus ac malignitatem extinguit febrilem. *Arteriarum* apertio periculosa.

Evacuationem per *hemorrhoidales venas*, in ardentibus ac malignis, per *venæsectionem* magis conducibilem iudica *Fabric. ab Aquapend.* cum majores cavæ propagines, in quibus materia residet, depleantur, ac ex sedalibus arteriis insimul, per appositionem hirudinum quid trahatur, summô cum cordis juvamine.

CUCUR-

CUCURBITULÆ scarificata, inferioribus appōitæ partibus, revulsionem promovent, & ne humores caput feriant, prohibent.

VESICATORIA Hercules Saxon. *prætic. medic. de febr. c. 34* summè commendat.

CAPUT IX

ad pharmaciam progreditur.

HOnti chirurgico, subsidiarias PHARMACEVTICUS porrigit manus, & fidelem pollicetur operam. Calor enim hic fermè igneus, non unâ extinguitur immersione, nec Archæus furore percitus, ab unô mitescit lenimine.

Peccantis materiæ ἀφαιρέσις, & deficientium virium ἀπρόσδεσις, duo hujus scopi.

Quò itaque turgentes humores effluant, via patefacienda, quod lenientibus, mitioribusque purgantibus, quæ dein fortiores sequuntur, perficitur.

Ab iis medicamentis, quæ cum melle vel saccharo parantur, ut *sirup. rosac. violac. laxativis*, cum vim quandam bilem augendi in se contineant, in purgatione abstinere jubet, *Alex. Massarias l. 7. de febr. c. 19.*

Per CLYSTERES lenientes citò ac tutò nostrum acquisimus scopum; his putredini resistentia semper admiscenda.

Rz. herb. malv.

summit. centaur. min. ā. p. iij.

parietar.

rad. alb.

scord.

scorzon.

galeg.

vincetox. ā. ℥j.

ruta ā. m℔.

sen. alexandrin. ℥℔.

fl. nymph. m℔.

passul. minor. ℥v.

calend.

ficuum pingv. n. viij.

Coq. in f. q. a. simpl. vel juris carniū, Colatur. ℔j. adde & in eâ dissolve.

castie pro clyster. ℥j.

absinth. ā. ℥℔.

ol. violar.

vitell. ovor. n. ij.

M. F. Enema.

Per superiora quæ assumuntur, variis parantur & exhibentur in formis.

R̄. rhabarb. elect. ʒj.	cum conserv. rosar. ʒj.
scammon. rosat. ḡ. v.	F. l. a. Bolus. D. in pyxide.
spir. rosar. ḡ. iij.	S. Laxir Zucker auff einmahl.
R̄. MP. hier. picr. c. agaric. ʒj.	
scammon. rosat. ḡ. v.	ol. stillat. camphor. ḡ. j.
F. l. a. Pilul. n. xix.	D. S. Pillen auff einmahl.
R̄. aq. meliss.	sir. rosar. solutiv. ʒij.
eishor. scorzon.	elect. rosat. Mes. ʒj.
galeg. ā. ʒiʒ.	¶ ri Olat. ʒʒ.

M F. Potio. Detur in sc̄tili. S. Laxir Trāncelein auff einmahl.

Si his non obtemperet malum, Fortiora in usum trahenda, Acria tamen plane omittenda. Alex. Trallian. l. 12. c. 3. in ardente, medicamentō ex malis cotoneis & scammonio paratō, utitur.

VOMITORIA quoque, præcipuè si oris amaritudo adfit, in usum trahenda, leniter quæ operantur, sed non nisi in principio & in robustis. Eapropter

R̄. croci metall. absinthiac. ḡ. x.	D. in aq. scorz. S. Brechrāncefl.
R̄. conserv. gratiol. ʒij.	¶ ri emetic. Minsicht. ḡ. iij.
M. F. Bolus.	D. S. Brech Zucker auff einmahl.
R̄. terr. sanct. Ruland. ḡ. v.	sir. acetos. simpl. ʒv.
M. D. in sc̄tili.	S. Brechsaft.

ALTERANTIA ac PRÆPARANTIA omnia vi refrigerandi, humectandi, ac à putredine præservandi polleant. sp. O ac O li efficacia hîc remedia, sirup. ex rosis, viol., acetos., lactuc., portulac., fervorem bilis tenuioris coërcent.

Pituita, si simul hîc accusetur, attenuantia ac aperientia antepositis admiscenda, ex rad. asparag. fœnic., petroselin., sir. de duab. radic. parata.

Potus aquæ frigide supra laudes hîc in affectû ponitur à multis. Galen. 4. de rat. vict. acut. 12. multos per hujus usum restitutos à se fuisse, gloriatur. Confirmatur hoc à Zacut. Lusit. l. 4. hist. medic. princip. hist. 11. Cauta tamen adhibenda manus, ne temerariè epota, mortem afferat vitam expectanti. Conditiones quasdam, quæ in usû hujus singulariter sunt ob-

observanda, proposuit Zacutus l. 4. histor. medic. princip. quest. 16.

Ne noxam, quæ ex indecenti hujus usû resultat, incurre-
rent moderni, locò aquæ frigida, aq. hordei, cum julepis, vel
serum lactis destillat. aut non destillat. mixtum cum julapiis vel ma-
gisteriis & spir. $\text{Ori ac Oli acidulatum}$ tutius propinant.

SUDANDO, multum peccantis absumitur materiz.
Naturalis pororum si non adsit laxitas, tantò magis vigilan-
dum. Provocetur per appropriata, quibus semper corrobo-
rantia & malignitati resistentia addantur. Hæc siquidem
omnibus remediis in hōc affectū associanda.

$\mathcal{R}$. aq. cordial. Saxon. $\mathfrak{z}$ j. $\text{fir. de tot. citr.}$ $\mathfrak{z}$ iij.
C. C. f. Δ . conf. alcherm. $\mathfrak{z}$ j.
 $\mathfrak{z}$ ii diaphor. ā. $\mathfrak{z}$ j. $\text{M. F. Potio. D. in fctili.}$

$\mathcal{S}$. Stârck und Schwitrânclein auff einmahl.

$\mathcal{R}$. C. C. f. Δ . Eis volat. C. C.
 $\mathfrak{z}$ ii diaphoret. ā. $\mathfrak{z}$ j. $\text{viperar. ā. g. viij.}$

$\text{M. Divide in ij. partes aequales. D. qualibet in chartâ seorsim}$

$\mathcal{S}$. Schwipûlverlein auff ein mahl.

$\mathcal{R}$. pulv. pannonic. rubr. $\mathfrak{z}$ j. $\text{spinar. viper. ā. } \mathfrak{z}$ j.
magist C. C. $\text{bezoard. Car. g. x.}$

$\text{M. Divide in ij. partes aequales. Cum pulp. citr. condit. & fir.}$
 $\text{de totò citrò misceatur qualibet seorsim, in formâ Electuarii}$

$\text{D. S. Stârck und Schwitserwerge auff einmahl.}$

DIURETICA magis fixum solvunt ac educunt humo-
rem. In hunc finem

$\mathcal{R}$. seri lact. destillat. $\mathfrak{z}$ vj. $\text{calcatripp. ā. } \mathfrak{z}$ iij.
tinctura fl. cyan. $\text{tinct. Fr. Entat. } \mathfrak{z}$ ℥.

$\text{M. D. in fctili. } \mathcal{S}$. Treibe Molcken erstlich mahl.

VIREs pressæ ne planè opprimantur, cavendum. Ea-
propter iis, quæ robur facultatum augment, noxium minuunt,
succurrendum. Imperator adminiculò confœderatorum
destitutus succumbit, ac planè interit. Cordi, cui microco-
smici imperatoris vices gerere incumbit, nisi suppetiæ feran-
tur, res erit desperata. Principiis itaque obstandum, ne ma-
li inveterata pertinacia omnem medicaminum eludat effi-
caciâ.

Chrysobezoar ad ḡ. v. vel vj. in cochleari *sir. de totô citro* in
initiô adhibet *Angel: Sala.* Vel

Rx. pulv. bezoard. Senn. ḡj. C. C. f. $\Delta.$ ḡij.
perlar. præp. ḡḡ. spec. de biacinth. ḡj.
bezoard. Ḑar. ḡ. vj. lap bezoar. ḡ. ij.
M. F. Pulv. D. S. Stärckpulver.

Rx. aq. galeg. *sir. acetos. citri*
scorzon. *ribium ā. 3vij.*
meliss. *tinct. fl. aquil.*
angelic. ā. 3iḡ. *borrag.*
spir. ceras. nigr. 3vj. *bugloss.*
sir. rub. ideī *tunic. ā. 3j.*

M. F. Julapium D. in fictili S. Rühl und Stärck Julep. Dos.
cochl. j. cum spir. Eli cephalicô grata aciditas petenti concitetur.

Rx. conf. acetosell. *conf. alcherm. 3ij. ebor. f. Δ e. 3j.*
fl. tunic. *bezoard. Ḑar. ḡ. xij.*
pulp citr. condit. ā. 3j. spir. rosar. ḡḡ.

C. *sir. è totô citrô. f. l. a. Elect.* D. S. Stärck Latverge.

Lingua vitia aq. sempervivi compos. ex semperv. succ. cancror.

& *Otro corrigenda.* Vel

Rx. mucilag. sem psyll. 3ij. aq. semperv. compos. 3vj.
cydon. c. aq. cortic. *saccar. albiss. 3iij.* (ge.
nuc. extr. 3ḡ. M. D. in fictili S. Schleim zur Zun-

EXTERNA TOPICA roborantia, feliciorum ac citio-
rem procurant effectum. Cordis regio cataplasmatibus, un-
guentis ac linimentis munienda, episthematibus roboranda. Com-
modior horum usus in declinatione morbi, dum ad exteriora
protruditur calor. Instante verò crisi ab iis abstinebis. Nec
aliter quam tepidè applicentur.

Rx. ol. scorp. comp. Matthiol. 3j.
stillat. meliss. *camphor. veri*
citr. ā. ḡ. viij. *carfunc. ā. ḡ. v.*

M. f. cum corpore pro balsamo. Bals. D. S. Herk und Puls Balsam.

Rx. spec. diamarg. frigid. 3j. meliss. ā. p. ij.
fl. tunic. *santal. rubr.*
rosar. *citrin. ā. 3ij.*

lign.

lign. rhod.

aloës ā. ʒj.

crocī ḡ. v.

campbor. ḡ. viij.

M. Incisa consuantur in serico in forma scuti. D. S. Herx Säckl.

R. ol stillat. citr. meliss.

campbor. ver. ḡ. vj.

lign. rhod. ā. ʒß. antipestilent. Heinisch. ḡ. viij.

M. f. cum s. q. cera, Linimentum. D. S. Herx und Puls Sälblein.

R. aq. carfunc.

rosar. optim.

meliss.

semperviv. ā. ʒß.

cinam. borraginat.

Otri ḡ. viij.

M. D. in fictili. S. Anstreich Wasser zum Herken und Puls.

addi poterunt spir. rosar., meliss., ceras. nigr.

Naturis robustis ac asvetis *Balnei* usus conducet à Galeno sæpè commendatus.

SYMPTOMATA, prout in ægrotante sese produnt, curanda, sitis sedanda, vigiliæ arcendæ, reliqua denique omnia ad naturalem statum reducenda. Medicamentorum farra- ginem hæ non capiunt pagellæ.

CAPUT X

*que ex ultimô fonte dietetico proficua bauri-
untur, offert.*

DIÆTÆ magnum in curandâ hâc febre momentum. Hâc non observata, nil proderunt, vel ab ipsô artis inventore Apolline, præscriptæ medelæ, nil optatæ præstabunt operæ, à victû perturbatæ aut retardatæ.

Necessarium certè ægris diæteticum regimen, *Celsô l. de re medicâ* monitore, ab hâc enim multum in omnibus corporis affectibus dependet malî.

AER temperatus eligatur, ad frigiditatem ac humiditatem vergens conducibilis. Naturali si destituamur, artificialis adoptetur, per insperisionem aq. frig. in conclavi injectis fol. vit. salic. viridibus excitatus. Vitetur calidus, radiis solis non exponatur æger, imitetur Brasilianos, adhibitâ strictâ dixtâ vitatisque aëre ac sole febres profligantes. CIBUS vitiosis biliosis ac pituitosis succis non contaminatus, in usum veniat,

veniat, refrigerans ac humectans. Pro potu aqua horde. cum
succ. granat. citri, berber. acidulata, inserviat. Vinum ante de-
clinationem morbi non concedatur. Somnus amplexan-
dus, quocunque eveniat tempore. VIGILIAE nimiam malum
augent. QUIES coctionem juvando, viresque restauran-
do, salutaris. ALVUS semper aperta teneatur, si subsistat,
per lenientia sui admoneatur officii. ANIMI CONSTAN-
TIA excitetur, magnanimam spe eventus expectandus, absit
desperatio, abeant de fatali termino infelicitate conceptae co-
gitationes, & in certam restitutionis spem convertantur.

JACOBI,

Vixisti haecenus privatim, addictus Musis,
& commilitonum obsequiis, ut facile o-
mnes feras ac patiaris, cum quibus es u-
na, nemini adversus: ita sine invidia invenis
laudem, ac amicos paras. Tanta laudi, ceu cu-
mulo, accedit tua in practicae Medicinae parte ex-
colenda, ad vulgatum Graecorum & Arabum sty-
lum, assiduitas. Jungis hisce, quae chimia liberali
manu porrigit, praesidia. Specimen utriusque ex-
hibet praesentis dissertationis argumentum.

Perge, bonis avibus, coeptam pertexere telam.

Sic, virtute tua fulgens, splendebris honore.

Dabam in Salano Athenaeo ANNO

M DC LXI. XIV. CAL. OCTOBR.

Guernerus Rolfinck D. P.